

MEMÒRIA 2020

ESBALUARD
MUSEU D'ART
CONTEMPORANI
DE PALMA

1. INTRODUCCIÓ	2
2. ÀREA D'ADMINISTRACIÓ	3
3. ÀREA DE COMUNICACIÓ	4
4. ÀREA ARTÍSTICA	5
4.1. La Col·lecció	8
4.2. Exposicions	8
5. ÀREA D'EDUCACIÓ I PROGRAMES PÚBLICS	9
5.1. Ens han visitat al llarg de l'any	10
5.2. Activitats d'educació	10
5.3. Activitats / formatives / recerca	10
5.4. Activitats <i>online</i>	11
5.5. Activitats - Programes Públics	11
6. ÀREA DE RELACIONS EXTERNES	12
 ANNEXOS	 14

1.

INTRODUCCIÓ

La manera mitjançant la qual ens relacionem amb el nostre entorn és el que ens permet establir vincles generadors d'experiència. Aquests modes o maneres designen que les relacions que mantenim amb el món siguin sanes, profundes i enriquidores. Des de les línies de força i investigació que forgen la identitat i la missió d'Es Baluard Museu, es troba, en primer lloc, el donar suport i fer que l'experiència que adquirim a través de la implicació directa en les nostres propostes generi coneixement i sabers. Des de la institució museística portem dècades suggerint i plantejant que els museus ens devem a la societat i que la nostra funció passa per generar coneixement. Activem noves metodologies d'acompanyament i cura a partir de diferents dispositius com ara exposicions, tallers, seminaris, conferències i activitats vinculades a les nostres línies d'investigació. Entenem les cures com aquelles accions que tenen com a finalitat última el sosteniment de diferents formes de vida implicades en un context determinat. És en aquest sentit, que el nostre deure passa, també, per dirigir les nostres accions a la cura i anàlisi de pràctiques i polítiques culturals que contribueixen a sostenir i mantenir el teixit artístic. Per això i de forma simultània la nostra programació es gesta en, des de i per als ciutadans, i les nostres accions es construeixen a partir de la interlocució amb diferents agents i professionals de sector artístic i social.

Al llarg de l'any 2020 hem estat testimonis de com el món ha entrat en col·lapse a causa del COVID. Els Museus s'han vist desbordats, però, també i més que mai, necessaris. Els continguts que generem han estat demandats per la societat buscant una zona de contacte i acollida. Afegim als nostres objectius, una línia d'acció exclusiva per establir nous vincles amb milers de persones a través de les eines digitals (tallers online, recursos i continguts digitals totalment gratuïts).

De forma simultània, continuem treballant en la resta de programació que teníem plantejada. Tot i estar vivint encara les conseqüències provocades per pandèmia i haver ajornat alguns projectes per a l'any 2021, podem afirmar que durant l'any 2020, Es Baluard Museu ha realitzat un exercici d'anàlisi i transformació profund, cosa que ha quedat clarament reflectit 5 punts concrets:

1. Modificació dels estatuts fundacionals del Museu: un dels objectius ha estat el de poder incloure en el Patronat a població civil vinculada a el món artístic o cultural. I, sobretot, incloure a un artista, sent aquests últims, puntals en qualsevol organització artística.

2. Modificació nom i imatge museu: calia repensar el Museu després de 15 anys des de la seva obertura. Reordenar espais, clarificar i, sobretot, apostar per una nova imatge, actual, dinàmica i seriosa. Per aquest motiu hem treballat amb un estudi de disseny amb reconegut prestigi en el context de l'art, *Hermanos Berenguer*.

3. Programa adquisicions: assumir les conseqüències de la pandèmia però també la de múltiples crisis anteriors no resoltes. Per això és imprescindible donar suport i contribuir a l'ampliació de patrimoni. Entendre patrimoni com a vestigi fonamental de la memòria i, per tant, com a material que forgen la nostra identitat com a societat. Per això, gràcies a les ajudes extraordinàries rebudes de Govern de les Illes Balears i el Consell de Mallorca, Es Baluard Museu va poder dur a terme una Comissió d'Adquisicions amb 170.000 € de pressupost per recolzar la nostra Col·lecció i al sector artístic.

4. Programació expositiva: tot i les dificultats provocades per la pandèmia, hem dut a terme 7 exposicions treballant en i per al context balear i internacional, per a la igualtat de gènere i apostant per la internacionalització de la institució. Hem creat una línia exclusiva de projectes en artistes del context balear de mitja carrera i hem enfortit la línia d'investigació centrada en la recuperació històrica. Projectes internacionals (3): Martha Rosler, Ana Vieira, Teresa Margolles; projectes de suport a artistes context local mitja carrera (2): Marina Planas i Núria Marquès; projectes de recuperació històrica (2): Miguel Ángel Campano i Rafael Tur Costa; dels mateixos, 5 estan centrats en dones i 2 en homes.

5. Programes públics i activitats d'educació: en aquest sentit, el museu ha realitzat un salt quàntic. El museu ha incrementat gairebé en un 100% la presència de públic en les seves activitats. Hem aconseguit activar la participació de públic local en totes les nostres activitats. De cadascuna d'elles no només comptem amb una participació de 100% sinó que tenim llistes d'espera. En aquest sentit i, a causa del COVID, tot i presentar els números generals dels visitants pitjors de la història de la institució, hem revertit de forma íntegra la nostra relació amb la societat local, qüestió que forma part dels nostres objectius.

2.

ÀREA D'ADMINISTRACIÓ

L'Àrea d'Administració exerceix un estricte control de l'execució del pressupost aprovat anualment, tant des del punt de vista de despeses i inversions, optimitzant els recursos disponibles, com des del punt de vista dels ingressos.

Per a l'any 2020 es va comptar amb les següents aportacions per part de les institucions públiques que formen part del Patronat de la Fundació:

Govern de les Illes Balears: Subvenció nominativa per fer front al Pla d'Actuació 2020 de 600.000€, subvenció directa per cobrir les 2 primeres sessions del programa de Corpologies Deslocalitzades per valor de 15.252€, subvenció directa per l'exposició de Tur Costa per valor de 40.000€ i subvenció directa per a la compra d'obres d'art per valor de 140.000€.

Consell de Mallorca: Aportació per fer front al Pla d'Actuació 2020 de 500.000€, aportació per l'adquisició d'obres d'art de 15.000€ i una subvenció directa per al desenvolupament d'activitats culturals en el marc del Dia Internacional dels Museus i La Tardor als museus per valor de 400€.

MITJANA DE TREBALLADORS/ES AL LLARG DEL 2020			
	Mitjana	Homes	Dones
Direcció	1		1
Administració	2	2	
Comunicació	1	1	
Relacions Externes	2		2
Educació / Form. / Prog. Públics	4		4
Artística	3		3
Manteniment	3	3	
Botiga	2		2
Secretària Direcció	1		1
Taquilles / At. Visitant / Mediació	3	1	2
Total	22	7	15

Ajuntament de Palma: Aportació per fer front al Pla d'Actuació 2020 de 496.250€.

En relació al finançament propi ha estat un any marcat per la pandèmia mundial provocada per la COVID-19, obligant al tancament del Museu des del 14 de març de 2020 fins a l'1 de juny de 2020. Un cop aprovats els comptes anuals pel Patronat de la Fundació, es publicaran les dades definitives.

En relació al personal propi del centre, es va comptar amb una plantilla mitjana al llarg de l'any de 22 treballadors/es (Veure taula anterior).

Les empreses externes contractades al llarg de l'any han estat:

- Servei de vigilància de seguretat: *Trablisa, Transportes Blindados SA*
- Servei d'auxiliars de sala: *Atese, Atención y Servicios SL*
- Servei de neteja: *Top Clean Balears SL*
- Empresa Concessionària del servei de Cafeteria-Restaurant del Museu: *Manjar di Cardinale SL*
- Assessoria Laboral: *Linea Asesora Empresarial*
- Assessoria Fiscal: *Armoe Assessors*
- Assessoria Jurídica: *Ramis Abogados*

Des de l'àrea es porta a terme un estricte control en relació a l'afluència de visitants, tant al propi Museu com a tot el complex cultural. Les dades destacades de l'any 2020 han estat:

- 189.214 visitants 2019
(24.811 accés taquilles / 164.403 accés complex cultural)
- 7 Dies de PORTES OBERTES al llarg de l'any
- 41 Dies «TU DECIDEIXES» al llarg de l'any

El tancament temporal del museu, com ja s'ha esmentat, i tots els altres factors relacionats amb la COVID-19, ha provocat una reducció de visitants en relació a l'any 2019 del voltant del 75%.

Les dades econòmiques es presenten amb els comptes anuals auditats que inclouen balanç, compte de resultats i memòria econòmica i que, com cada any, un cop aprovats pel Patronat de la Fundació, es posaran al web del Museu, juntament amb l'informe d'auditoria.

3.

ÀREA DE COMUNICACIÓ

La comunicació és una de les principals eines de visibilització del Museu i dels seus projectes, així com un espai de construcció en diàleg amb la ciutadania i els diferents públics. Durant l'any 2020, des d'aquesta àrea, hem ampliat, principalment, les estratègies *online* per acostar Es Baluard Museu a les comunitats locals, nacionals i internacionals.

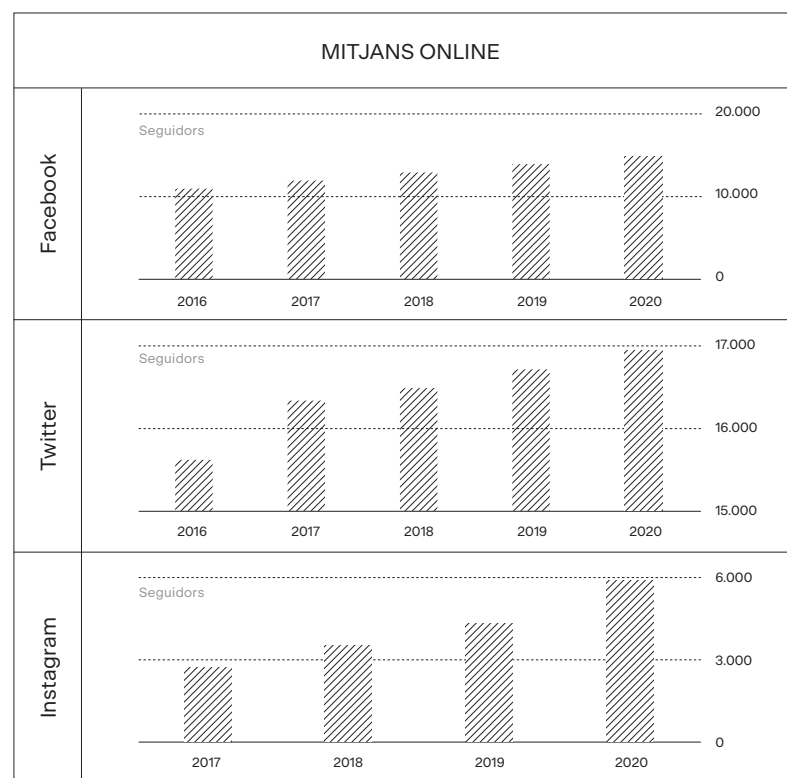
Durant el confinament, arrel de la crisi sanitària provocada per la COVID-19, amb les portes tancades, vàrem repensar el nostre espai dins l'ecosistema digital, a més de defensar la cultura com un bé comú necessari a les nostres quotidianitats; una vegada oberts, vàrem enfocar els nostres missatges en la seguretat de la tornada a la cultura presencial, tot i continuar treballant en reforçar l'àmbit digital.

A un nivell quantitatiu, destaquen els més de 500 impactes a mitjans de comunicació, especialment a mitjans de caràcter digital—passem dels 170 impactes de 2019 als 311 (+45%)—. La implementació de noves narratives i el desenvolupament de campanyes de marketing digital, es veu reflexada en l'increment de seguidors a les xarxes socials del Museu, sobretot a Instagram, amb un creixement del 28% en relació a l'any anterior. A un nivell publicitari, el 2020 ha estat un any en el que hem tengut per objectiu reprendre el posicionament internacional del Museu, establint col·laboracions amb mitjans especialitzats en art contemporani com Art Forum, Frieze o Art Review.

MITJANS DE COMUNICACIÓ
Resum de premsa
Impactes a mitjans en paper: 203
Impactes a mitjans digitals + TV + ràdio: 311
Total impactes: 514
Resum publicitat
Insercions publicitàries a mitjans en paper: 19
Insercions publicitàries a mitjans digitals + TV + ràdio: 40
Total insercions publicitàries: 59

Així mateix, s'han incrementat les visites anuals a la web, passant d'una mitjana de més de 80.000 (2019) visitants a més de 85.000 (2020). Finalment, hem continuat amb estratègies bàsiques com els *mailings* (*newsletters*, invitacions, *save the date's*, etc.) i l'analítica, seguint i monitorització enfocada als nostres propòsits.

Com a aproximació qualitativa als resultats, podem dir que aquests estan condicionats per diferents factors que de cap manera són només comunicatius, sino que també es corresponen amb l'interès generat per una renovació estructural del Museu que afecta a altres àrees com la nova etapa expositiva, iniciada el febrer, els programes públics i la recerca educativa. En aquest sentit, desde Comunicació, seguim treballant per generar interaccions significatives mitjançant les quals la ciutadania pugui participar de manera activa en els nostres projectes.

4.

ÀREA ARTÍSTICA

L'Àrea Artística té com a principals objectius la conservació, investigació, documentació i difusió de la Col·lecció, l'estudi de nous ingressos d'obres que permetin el seu creixement sempre d'acord amb la seva missió, així com l'organització d'una programació plural d'exposicions i publicacions que possibiliti la difusió del coneixement de l'art modern i contemporani en la societat.

Arran de l'epidèmia de la COVID-19 a nivell mundial, el context cultural global es va veure afectat de forma notable; en el cas del sector de museus va impactar tant en el moviment d'obres —amb el tancament de fronteres— com en la gestió de préstecs i exposicions els quals varen haver de ser posposats i/o cancel·lats.

Si bé el desenvolupament de les línies traçades per al 2020 no varen poder ser dutes a terme en la seva totalitat —es varen posposar, per exemple, la presentació de la Col·lecció a Sculto, Fira d'Art especialitzada en escultura de La Rioja, l'exposició temporal organitzada pel Museu «Memòria de la defensa», o el programa «Magatzems vius»—, l'activitat de l'Àrea Artística es va concentrar en el manteniment de la conservació, la documentació i la gestió de préstecs de les obres de la Col·lecció durant el període de confinament i la implementació de les noves mesures de seguretat i higiene per a la reobertura del Museu al públic; l'adaptació de la programació expositiva prevista segons l'evolució de la pandèmia i la

disponibilitat dels préstecs d'obra contemplats; i l'increment de la presència a xarxes socials i web per a la difusió al públic general de les obres i les exposicions temporals en col·laboració amb les Àrees de Comunicació i d'Educació i Programes Públics.

La tasca documental de la Col·lecció es va centrar en establir el Museumplus Ria, versió actualitzada del programa informàtic de gestió de la Col·lecció i les exposicions temporals, i es va continuar amb la difusió del fons a través del web i xarxes socials. També s'iniciaren la documentació i catalogació del Fons Risc i Ruptura. Arxiu: 1973-1983, dipositat per Pep Canyelles, Jaume Pinya i Horacio Sapere, tasca necessària per a l'exposició prevista per al primer semestre de 2021.

Dins la línia de la programació que aprofundeix en el coneixement i difusió de la Col·lecció, una selecció del fons va ser objecte de la lectura «Col·lecció. De la postguerra a la contemporaneïtat», dedicada al context europeu entre els anys 1940 i 1977 i el desenvolupament de les pràctiques artístiques a nivell global des del 1978 fins al 2017 —dos àmbits que alhora analitzaven les connexions i interseccions a nivell local, nacional i internacional—. En el segon semestre de l'any, tres dels projectes monogràfics presentats varen estar lligats a l'estudi de la historiografia balear, les mostres dedicades a tres creadors representats a la Col·lecció i vinculats amb Mallorca, Menorca i Eivissa: Miguel Ángel Campano, Núria Marquès i Rafael Tur Costa.

Es Baluard Museu ha continuat amb l'estudi per a l'ampliació i enriquiment del seu fons mitjançant el dipòsit, compra i donació d'obres. Va tenir lloc la reunió anual de la Comissió d'Adquisicions al darrer trimestre de l'any, per a la qual es va comptar amb les aportacions econòmiques extraordinàries de la Delegació de Presidència per a la Cultura del Govern de les Illes Balears i el Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística del Consell de Mallorca que van permetre l'ampliació de la partida pressupostària per a la compra d'obres. Entre els nous ingressos aprovats de dipòsit, compra i donació figura una pintura dipositada pel Govern de les Illes Balears de Joaquín Sorolla que amplia la seva representació en la col·lecció; la resta d'obres s'incorporaran el 2021.

Les dinàmiques expositives pel 2020 s'han estructurat a partir de dos eixos: la internacionalització i excepcionalitat dels projectes que responen a línies de recerca. La programació expositiva ha contemplat un total de 8 projectes, encara que havien de ser 11 però el confinament derivat de la pandèmia ha fet que els tres projectes programats pel darrer

«Ana Vieira. La llar i la fugida»

«Martha Rosler. Com hem arribat allà des d'aquí?»

quadrimestre de l'any hagin estat posposats per l'any 2021. Tots han estat presentats a la seu d'Es Baluard Museu, 6 han estat de producció pròpia i 2 en co-producció amb altres institucions (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia i Govern de les Illes Balears).

La primera exposició de l'any 2020 ha estat la nova lectura del fons del Museu titulada «Col·lecció. De la posguerra a la contemporaneïtat», comissariada per Soad Homan, és un recorregut que s'inicia en el context europeu de postguerra i les noves aproximacions i representacions de la realitat sorgides entre el 1940 i el 1977, l'existencialisme, la continuïtat/ruptura respecte de les avantguardes, l'abstracció matèrica i gestual, els orígens del videoart a Europa i la introducció a Mallorca de les noves pràctiques vinculades al conceptualisme en els anys 70. Continua amb un apartat especial dedicat a Joan Miró i un darrer àmbit centrat en els anys 1978-2017 on es fa referència al registre de la memòria individual i col·lectiva, el debat entorn de les transformacions econòmiques, socials i polítiques, el domini de les noves tecnologies i l'expansió envers altres camps d'investigació determinen, entre altres temes, l'apertura a nous significats que conté i transmet l'obra d'art des de finals del segle XX fins a l'actualitat.

La nova imatge corporativa del museu va ser presentada juntament amb la reordenació dels espais expositius —A, B, C i D—, els quals varen acollir la programació organitzada de forma quadrimestral. A cada quadrimestre hi ha hagut una exposició d'un/a artista local amb l'objectiu d'afavorir la visibilització de la producció artística a les Illes.

«Marina Planas. Enfocaments bèl·lics del turisme: tot inclòs»

En el primer quadrimestre hem presentat l'exposició de caràcter retrospectiu «Ana Vieira. La llar i la fugida» a l'espai C, comissariada per Imma Prieto, sent la primera exposició internacional d'aquesta artista portuguesa fora del seu país natal. La mostra analitza les diferents maneres mitjançant les quals Ana Vieira aprofundeix en l'observació de les relacions entre els éssers humans, els objectes i els espais amb els quals conviu. La seva obra estableix una dialèctica entre el visible i l'invisible, entre l'exterior i l'interior o, fins i tot, entre la pausa o el moviment. El programa de mà inclou els textos curatorials d'Imma Prieto, Hans Ulrich Obrist i João Fernandes

Simultàniament s'ha presentat el treball de l'artista Martha Rosler, en aquest cas a l'espai B, i el de Marina Planas a l'espai D. «Martha Rosler. Com hem arribat allà des d'aquí?», comissariada per Imma Prieto, explora el món de l'artista americana pionera en l'ús del vídeo com a eina d'anàlisi social i política. Presenta una selecció de treballs (vídeo, fotografia i publicacions) que reflexionen sobre el compromís polític i la mirada feminista de l'artista i donen peu a una sèrie de reivindicacions que continuen essent una exigència de primer ordre en el nostre món contemporani. El programa de mà inclou el text curatorial d'Imma Prieto.

L'exposició «Marina Planas. Enfocs bèl·lics del turisme: tot inclòs», comissariada per Imma Prieto, parteix d'un treball d'investigació realitzat per l'artista a partir de l'Arxiu Planas, tot un referent a la producció de les postals turístiques de les Illes en els anys 50, 60 i 70. En aquest projecte, Planas estableix tres línies de lectura relacionades entre

«Teresa Margolles. La pedra»

«Miguel Ángel Campano. Accents i diferència»

elles i mostra l'evolució del turisme i els conflictes que es deriven de la devastació dels territoris i de les transformacions culturals que afecten la vida dels habitants, i accentua la idea que relaciona un cert tipus de turisme amb l'empobriment i la destrucció. A més, el seu treball s'inscriu en una de les línies de recerca de les pràctiques artístiques actuals, mitjançant les quals també es reflexiona sobre l'explotació de les imatges. El programa de mà inclou un text d'Imma Prieto i Marina Planas.

Donat el confinament i la posterior obertura al públic del museu a principis de juny, les exposicions varen ser prorrogades durant el segon quadrimestre. En el darrer quadrimestre, s'han presentat 4 projectes més. En aquest cas 2 foren presentats juntament coincidint amb les dates de la Nit de l'Art i els 2 restants escalats en el temps. «Miguel Ángel Campano. Accents i diferència», exposició presentada a l'espai C, i comissariada per Imma Prieto, és una relectura de l'exposició «D'après» que es va presentar al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía el 2019 però també és una revisió d'aquells moments que han estat crucials en la trajectòria d'aquest artista. Organitzada en col·laboració amb el MNCARS, la mostra ha estat la primera retrospectiva que se li dedica des del territori balear a Campano qui passà llargues temporades a Mallorca. El programa de mà inclou textos d'Imma Prieto, Manuel Borja-Villel i Santiago Olmo.

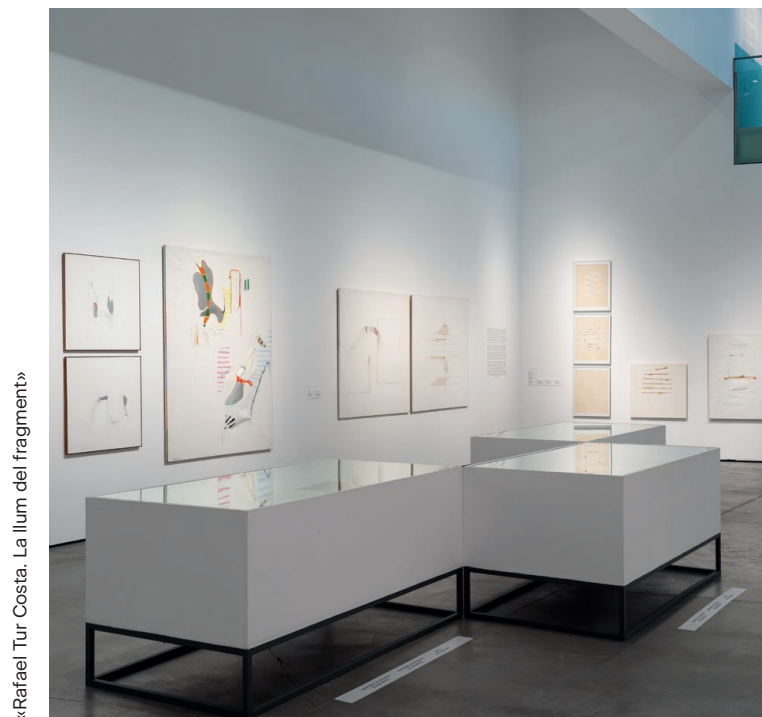
Al mateix temps, a l'espai B s'ha presentat la primera individual a les Balears de l'artista mexicana Teresa Margolles titulada «La pedra» i comissariada per Imma Prieto. Aquesta mostra recupera alguns dels eixos que sempre han nodrit el treball de la creadora. Denúncia sense complexos les crisis migratòries actuals, obre el debat entorn del treball i, sobretot, apunta a la vulnerabilitat en la qual es troben les dones davant qualsevol situació. El programa de mà inclou textos d'Imma Prieto i d'Eugenio Viola.

A l'octubre s'ha obert a l'espai D l'exposició de l'artista visual menorquina Núria Marquès «Spleen de Teheran. Poesia en prosa», comissariada per Catalina Joy. El projecte recull l'estança que va fer l'artista a Iraq l'any 2018, i la seva dificultat per entendre els codis que la porten a un exercici constant de desaprendre i reanomenar la manera de percebre l'altre i l'alteritat. Trenta dibuixos en to poètic i de caràcter melancòlic acompanyats de narracions en primera persona que, com una veu en off, ens acompanyen per una versió de Teheran no exempta d'humor i d'ironia. Tots ells d'intensitat simètrica i ordenats en una pseudoafirmació categòrica, recurrent als règims totalitaris. El programa de mà conté un text de Catalina Joy i Núria Marquès i un de Cécile Bourne-Farrell.

Per acabar l'any s'ha presentat a l'Espai A, una exposició retrospectiva envers l'artista eivissenc Rafael Tur Costa, mostra coproduïda amb la Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat. Delegació de Presidència per a la Cultura del Govern de les Illes Balears i comissariada per Imma Prieto, Soad Houman i Pilar Rubí. L'exposició, amb una selecció d'obres que comprèn des dels anys cinquanta fins als nostres dies, recompon no només la trajectòria plàstica de l'artista, sinó que també ens apropa a espais íntims. Un diàleg on apareixen significats nous que il·luminen la

manera d'entendre la pràctica artística de Tur Costa. Amb aquesta exposició Es Baluard Museu continua amb la seva tasca de recuperació i estudi d'artistes clau en la historiografia balear i internacional, així com nodreix una de les seves funcions primordials: reescriure i ressituar la trajectòria d'alguns artistes que no han tingut el reconeixement que mereixien. Tur Costa és un dels artistes que permeten teixir un univers comú, un relat que forma part de la nostra història col·lectiva. Malauradament Rafael Tur Costa va morir poc després de la presentació de la mostra. L'any 2022 l'exposició itinerarà al Musée d'art moderne de Collioure (França).

A més, fora de la programació pròpia d'Es Baluard Museu, a partir de desembre i per un període aproximat de dos mesos el Museu ha participat en el projecte de l'artista mallorquí Tomás Pizá «Fatty Lizards» presentat en el Box 27 del Casal Solleric i comissariat per Tolo Cañellas. Amb aquesta col·laboració s'han exposat dues petites peces amb una clara intencionalitat de deslocalització de les obres i sobretot de provocar el desplaçament per part de l'espectador des d'un lloc a l'altra.

«Rafael Tur Costa. La llum del fragment»

4.1. LA COL·LECCIÓ*

785 obres d'art / fons documental
89 obres de la Col·lecció exposades al 2020
1 nova incorporació (pintura)
2 obres del fons en préstec al 2020 a 2 seus
Ampliació de la representació al fons d'1 creador
+ 470 obres accessibles a través del web + ampliació dels continguts vinculats a les obres i artistes de la Col·lecció
Arxiu Balears – 65 enregistraments audiovisuals d'artistes accessibles al web del museu
https://www.esbaluard.org/ca/coleccio/arxiu-balears/

*Annexos: Obres incorporades al Fons de la Col·lecció del Museu i Préstecs d'obres de la Col·lecció a altres institucions al llarg de l'any 2020

4.2. EXPOSICIONS

«Col·lecció. De la posguerra a la contemporaneïtat», 8.01.2020-8.11.2020
«Ana Vieira. La llar i la fugida», 21.02.2020-30.08.2020
«Martha Rosler. Com hem arribat allà des d'aquí?», 21.02.2020-30.08.2020
«Marina Planas. Enfocaments bèl·lics del turisme: tot inclòs», 21.02.2020-27.09.2020
«Miguel Ángel Campano. Accents i diferència», 18.09.2020-28.02.2021
«Teresa Margolles. La pedra», 18.09.2020-28.03.2021
«Núria Marquès. Spleen de Teheran. Poesia en prosa», 23.10.2020-4.04.2021
«Rafael Tur Costa. La llum del fragment» 12.12.2020-18.04.2021

5. ÀREA D'EDUCACIÓ I PROGRAMES PÚBLICS

L'Àrea d'Educació i Programes Públics té com a objectiu establir relacions entre el Museu i els seus públics diversos per tal d'activar el debat i la reflexió crítica amb la ciutadania, tot en relació a temes actuals i vinculat amb la creació contemporània.

Si la proximitat i relació amb els públics és el motor de l'àrea, el 2020 ha estat un any especialment difícil. Aquesta «proximitat» es va veure interrompuda el 14 de març amb la declaració de l'estat d'alarma a l'Estat espanyol ocasionada per la crisi sanitària de la COVID-19. A partir d'aquest moment, allò físic esdevingué virtual i durant una sèrie de mesos aquest fou l'únic canal possible de relació amb els públics. Alguns programes a llarg termini ja iniciats com «Cos i gènere: projectes transversals des de l'art contemporani» van haver de concloure's en format *online*.

L'adaptació i reinvençió constant de formats per fer front a les diverses situacions i escenaris que hem anat transitant al llarg de l'any ha estat el fil conductor del nostre dia a dia. Així des de la branca educativa de l'àrea s'han ideat formats no explorats fins al moment com els tallers familiars *online* «Família! El museu a ca vostra», que sorprenentment van originar una resposta plural i diversa en quant a formats i diversitat de perfils participants. En tot moment l'àrea, malgrat la virtualitat, va cuidar la necessitat de temps de procés i escolta que ens caracteritza

fugint de la immediatesa, el directe i la voràgine que es vivia en el sector en aquells moments.

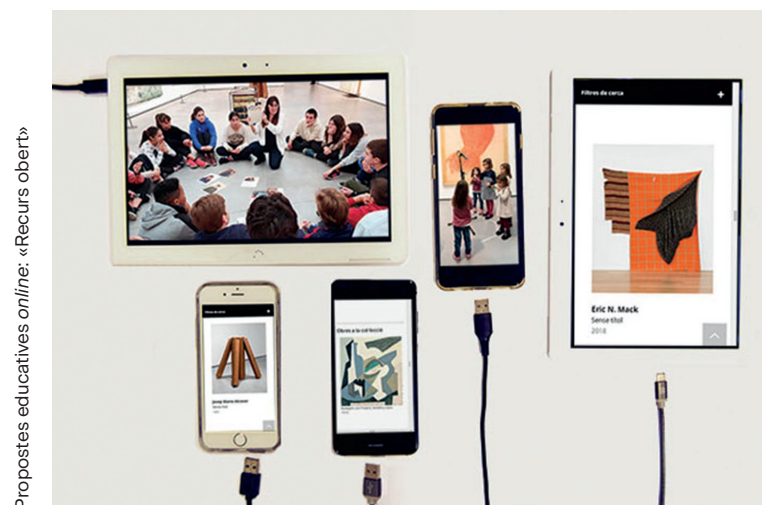
Una vegada obert el Museu el mes de juny, vam desenvolupar iniciatives de mediacions autònomes en forma de desplegable que permetessin al públic visitant poder transitar les exposicions i el Museu amb els interrogants i acompanyaments proposats per l'àrea educativa sense necessitat de realitzar activitats grupals.

La relació i oferta cap als centres educatius s'ha hagut també de repensar, a causa de la impossibilitat de la majoria de fer visites fora del centre segons els seus plans de contingència. Així neix «Recurs obert», un arxiu digital de propostes educatives en relació a la Col·lecció del Museu, perquè Es Baluard Museu i l'art contemporani continuï sent una eina a partir de la qual treballar amb l'alumnat multiplicitat de temes des de la transversalitat. La disminució en l'oferta educativa reglada ens ha permès centrar-nos més en l'àmbit social, sector que sí ha demandat la interacció amb el Museu i la presencialitat. De la mateixa manera aquest inesperat 2020 ens ha facilitat iniciar processos de recerca amb el barri pròxim al Museu o en xarxa amb d'altres institucions museístiques com el MACBA, l'IVAM o el Centre d'Art La Panera.

Pel que fa a Programes Públics, les activitats físiques presencials, sempre que han estat permeses, s'han hagut d'adaptar als aforaments i restriccions sanitàries del moment, però així i tot no hem volgut prescindir de la relació directa amb el públic i s'han organitzat jornades de reflexió i debat quan ha sigut possible. En diverses ocasions s'ha optat per un format híbrid, combinant virtualitat i presencialitat, com en el cas de «Accions des del marge: feminisme i desobediència civil. Jornades al voltant de l'obra de Martha Rosler», que ens permeté contactar amb Martha Rosler des de Nova York.

S'ha continuat apostant per les presentacions de llibres, iniciades el 2019, per tal de generar el debat crític i cercar la complicitat del públic en relació a temàtiques vinculades a la pràctica artística en el marc de la contemporaneïtat.

I en aquest moment en què els cossos s'han silenciats i la mobilitat s'ha restringit hem volgut reflexionar precisament des del cos, amb un programa innovador «Institut de Corpologies Deslocalitzades» que situa els cossos al centre, reafirma la seva posició presencial en l'espai i en l'entorn, precisament quan han estat relegats a la reclusió i al no contacte. El programa compta amb el suport de la Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura del Govern de les Illes Balears.

5.1. ENS HAN VISITAT AL LLARG DE L'ANY

- 1.401 Escolars de 34 centres educatius
- 312 Docents
- 120 Persones de col·lectius en risc d'exclusió social
- 141 Participants als Tallers Familiars
- 58 Participants als tallers *online* «Família! El museu a ca vostra»
- 4.270 Participants a Festivals i Activitats d'acollida
- 390 Participants a altres Programes Públics

5.2. ACTIVITATS D'EDUCACIÓ

- 85 Visites guiades a centres educatius
- 5 Activitats per a escoles d'estiu «Vine a refrescar-te»
- 17 Visites guiades a grups en risc d'exclusió social «Parlam d'art»
- 5 Tallers familiars, programa «Família! El dissabte va d'art»
- 1 Taller intergeneracional de Nadal
- 1 Projecte «Cos i gènere: projectes transversals des de l'art contemporani» a llarg termini amb 4 centres educatius de l'illa (IES Joan Alcover, IES Madina Mayurqa, IES Son Ferrer, Col·legi Es Liceu). Acabament *online*
- 1 Taller «Arquitectures íntimes / Espais d'identitat» amb grups de dones en risc d'exclusió al voltant de l'exposició «Ana Vieira. La llar i la fugida»
- 1 Taller «(Re)localitzacions: objectes i identitats híbrides» amb grups de persones migrants al voltant de l'exposició «Teresa Margolles. La pedra»
- 1 Projecte de recuperació memòria oral de l'entorn d'Es Baluard de Sant Pere amb gent gran del barri, «La memòria del lloc»
- 1 Vídeo visita virtual al Museu amb motiu del Dia Internacional dels Museus
- 7 Tallers i activitats *online*
- 3 Propostes autònomes de mediació

5.3. ACTIVITATS EDUCATIVES / FORMATIVES / RECERCA

- 1 Seminari de formació permanent de professorat amb el CEP de Palma «Cos i gènere: projectes transversals des de l'art contemporani»
- 3 Tutoritzacions d'estudiants en pràctiques (Grau Història de l'Art - UIB; Màster Gestió Cultural – UOC; Grau Pedagogia – UIB)
- 1 Activitat relacional amb ESADIB
- 1 Projecte de recerca al voltant de dispositius mòbils artístics i de mediació en xarxa amb MACBA, IVAM, Centre d'Art La Panera
- Participació al màster PERMEA (Universitat de València)

5.4. ACTIVITATS ONLINE

- 5 Tallers *online* «Família! El museu a ca vostra»
- 1 Mediació autònoma per a adults «L'apertura de la llar»
- 1 «Recurs obert», arxiu digital de propostes educatives en relació a la Col·lecció del Museu
- 1 Adaptació del projecte «Cos i gènere: projectes transversals des de l'art contemporani», amb acabament *online*

Taller «(Re)localitzacions: objectes i identitats híbrides»

I-CorDes / Institut de Corpologies Deslocalitzades

Jornades al voltant de l'obra de Martha Rosler

Seminari sobre Agnès Varda

5.5. ACTIVITATS - PROGRAMES PÚBLICS

Taules rodones, projeccions, conferències, presentacions de llibres, tallers a càrrec d'artistes, comissaris i crítics, concerts, festivals... vinculats la programació del Museu.

5.5.1. Programes propis

- I-CorDes / Institut de Corpologies Deslocalitzades:
Moviments transfronterers
- Punt de llibre:
Presentació del llibre *Discursos plebeyos*. Marcelo Expósito
Presentació del llibre *Las Sinsombrero*. Tània Balló
Presentació del llibre *Agnès Varda: espigadora de realidades y de ensueños*. Imma Merino
- Llegim junts la contemporaneïtat:
Presentació del llibre *La performatividad de las imágenes*. Andrea Soto Calderón
Presentació del llibre *19 apagones y un destello*. Valentín Roma
Presentació del llibre *Wittgenstein, arquitecto (el lugar inhabitable)*. Bernardí Roig, Fernando Castro, Agustín Fdez. Mallo

5.5.2. Activitats pròpies (vinculades a les exposicions en curs):

- Projecció *Las Sinsombrero* de Tània Balló
- Seminari sobre Agnès Varda: El cinema com a testimoni del real i expressió de l'imaginari
- Accions des del marge: feminisme i desobediència civil. Jornades al voltant de l'obra de Martha Rosler
- *Sobre la sang. Performance* de Teresa Margolles

5.5.3. Activitats d'acollida:

- Fòrum Comunicació, Educació i Ciutadania de les Illes Balears
- Obertura Cicle Cinema de Muntanya
- Concert Marcel Cranc (cicle Sons de Nit)
- Concert Joana Serrat (cicle Sons de Nit)
- Atlàntida Film Fest
- Festival OUT!
- Directed by Women Spain
- Mallorca Evolution International Film Festival
- Festival ME_MMIX

6.

ÀREA DE RELACIONS EXTERNES

L'objectiu principal de l'àrea és donar visibilitat al Museu i tot el que en ell es fa amb una imatge i identitat pròpies. Durant l'any 2020 s'ha estat treballant amb la nova imatge corporativa. Les claus principals del canvi són, el nom a Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma i la creació d'una tipografia expressament per al Museu, que aporta una imatge contemporània i rupturista. Aquest canvi comença el gener de 2020 amb el nou rètol del Museu i la utilització del nou nom tant en la versió extensa com a la reduïda Es Baluard Museu. Aquest *rebranding* s'ha duit a terme sota la direcció d'art de l'estudi de disseny Hermanos Berenguer.

Des de l'àrea es coordina el disseny i producció de tots els materials gràfics del Museu així com campanyes de publicitat: senyalètica del Museu, exposicions, activitats, etc...Es comença a preparar una imatge nova i unificada per a totes les exposicions i activitats.

Degut a la pandèmia es va dissenyar una senyalètica específica COVID-19 per tots els espais del Museu i per indicar la normativa a complir.

L'any del 16è aniversari del museu ha començat amb una activitat commemorativa, la instal·lació «*Phasing Rain*», co-dirigida per Onionlab i Xavi Bové Studio, una reflexió al voltant de la memòria de l'espai i, alhora, afrontant les urgències de la nostra contemporaneïtat: el canvi climàtic i l'aigua com a recurs en escassetat. El visitant va poder recórrer l'Aljub al seu propi ritme, envoltat de llum i la música.

Seguim treballant en el coneixement (enquestes als visitants), la recerca de nous públics i la fidelització dels visitants (Amics d'Es Baluard). El nombre de visitants s'ha vist reduït tant pel període en que el Museu va ser tancat com per la reducció dels aforaments.

Durant l'any s'han anat fent diferents campanyes per atreure el visitant al Museu. Destacam, la campanya de Nadal *Aquest Nadal, Llegim juntxs la nostra contemporaneïtat* programa d'activitats amb motiu de les festes on es convida a llegir el món que ens envolta, fomentar la lectura, connectar-la amb l'art i estimular la mirada i el pensament crític. Un programa amb diferents opcions per a tots els públics: presentació de llibres, tallers familiars i visites guiades i nou marxandatge.

El Programa d'Amics d'Es Baluard Museu pretén acostar el Museu a la ciutadania i oferir al visitant activitats especials i exclusives. Enguany, degut a la pandèmia, s'han vist reduïdes les activitats. S'han dut a terme: visites pre-inaugurals exclusives de la mà dels comissaris i artistes de les exposicions; descomptes en la inscripció a les diferents activitats del museu, botiga i restaurant (els mesos oberts) i com activitat

especial, la visita a la Fundació Thyssen-Bornemisza Art Contemporary (TBA21) «Joan Jonas. Moving Off the Land II» i ARCOmadrid 2020.

Des d'aquesta àrea es desenvolupa el pla de patrocini i mecenatge, com a eina per a l'obtenció de recursos externs per al finançament del Museu, destinat a empreses i entitats que volen unir la seva imatge a la del Museu i al món de la cultura. Enguany ha estat un any difícil pel patrocini, però així i tot són moltes les empreses que hi col·laboren tant a nivell general com a projectes concrets (exposicions, educació, formació i programes públics...).

El lloguer d'espais s'ha vist molt afectat per la pandèmia, caient en més d'un 71% en nombre d'esdeveniments acollits.

La botiga del Museu s'ha reestructurat per donar prioritat als llibres. En aquest sentit s'han organitzat durant l'any: Punt de llibre, i el dia de llibre (aquest any es va participar a la versió *on-line* del bookcrossing organitzat per Artium) i la campanya *Llegim juntxs la contemporaneïtat*.

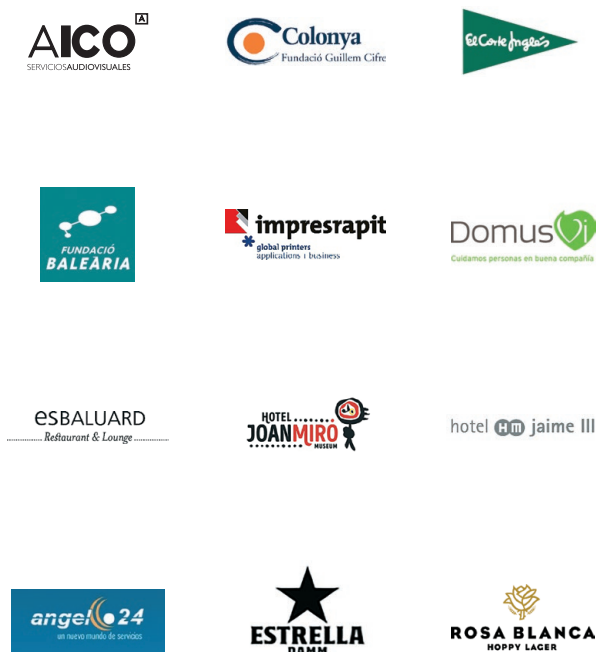

Nova imatge. Entrada Museu

MEDIA PARTNERS

EMPRESSES COL·LABORADORES

ENTITATS COL·LABORADORES

COL·LECTIUS COL·LABORADORS

- Associació Ben Amics
- Evolution International Film Festival
- Societat Balear de Matemàtiques SBM-XEIX
- Placa Base
- Mèdit
- Directed by Women
- Filmin
- Atlàntida Film Fest
- NAT projectes
- Enginyeria Sense Fronteres de les Illes Balears
- Alliance Française Palma de Mallorca

ANNEXOS

ANNEX I

OBRES INCORPORADES AL FONS DE LA COL·LECCIÓ, 2020		
Artista	Obra	Data
Joaquín Sorolla	<i>Flores ante la virgen</i>	1916

PRÉSTECOS D'OBRES DE LA COL·LECCIÓ A ALTRES INSTITUCIONS, 2020				
Artista	Obres	Exposició	Entitat organitzadora	Lloc i dates
Amedeo Modigliani	1	«Máscaras. Metamorfosis de la identidad moderna»	Museo Carmen Thyssen Málaga	Museo Carmen Thyssen Málaga, Málaga, 27.07.2020–10.01.2021
Ricard Anckermann	1	«Dones-artistes i dones representades. Un itinerari pels Fons artístic de la col·lecció museística del Consell de Mallorca»	Consell de Mallorca	Capella de la Misericòrdia, Palma, 18.12.2020–30.07.2021

ANNEX II

La relació d'obres que acompanyem a continuació s'ha formalitzat al 2021. Incloem la llista total d'obres que ingressaran en la col·lecció d'Es Baluard Museu perquè a nivell econòmic es va aprovar la dotació

extraordinària al 2020 i l'acta oficial del comitè d'adquisicions es va signar al setembre de 2020. A efectes oficials tant la subvenció governamental com la signatura de contractes s'han realitzat l'any 2021.

DONACIÓ		
Artista	Títol / Any	Tècnica
Teresa Margolles	<i>Sobre la sangre</i> . Obra en format video resultat de la <i>performance</i> realitzada el 19 de setembre de 2020 en Es Baluard	Vídeo

DIPÒSIT		
Artista	Títol / Any	Tècnica
Dineo Seshee Bopape	<i>Reneilwe (we are given)</i> . De la instal·lació <i>Sedibeng, (It Comes With the Rain)</i> , 2016	Acer pintat, filferro, corda, herbes, amulets, plomes, fusta, adhesius de vinil mirall, estructura, 223 × 128 × 40 cm, mirall 34 × 0,6 cm Edició: 3+2 P.A.
Miriam Cahn	<i>Schauen</i> , 07.03.2018	Oli damunt tela, 160 × 180 cm
Miguel Ángel Campano	<i>Simón</i> , 1998	Oli damunt tela, 260 × 250 cm
Mounir Fatmi	<i>All that I lost</i> , 2019	Filferro espinós i caligrafies metàl·liques. Dimensions variables Edició de 5 + P.A.
Petrit Halilaj	<i>Abetare (Fook)</i>	Acer, 60 × 180 × 20 cm
Peter Halley	<i>Six Prisons</i> , 2009	Acrílic fluorescent i Roll-a-Tex damunt tela, 169 × 213,4 cm
Kemang Wa Lebulere	<i>My apologies to time 3</i> , 2017	Pupitres escolars recuperats, cans de ceràmica, acer, corda, pintura en esprai, pissarra. Dimensions variables
Martine Syms	<i>DEE 4</i> , 2019	Trespol de ball imprès, 121,9 × 243,8 cm

COMPRA		
Artista	Títol/ Any	Tècnica
Toni Amengual	Sèrie «Flores for Franco», 2011-2015	Conjunt de vuit fotografies. Impressió Giclée damunt paper Hahnemühle Photo Rag, 48×48 cm c/u Edició: 1/5 + 2 P.A.
Lluís Claramunt	<i>Sa ma</i> , 1987	Litografia damunt paper Creysse, 35×52 cm Edició de 35 exemplars + 2 HC + 2 PA, signats i numerats per l'autor a llapis i signada i datada sobre pedra
Lluís Claramunt	<i>Es nas</i> , 1987	Litografia damunt paper Creysse, 34×45,5 cm Edició de 35 exemplars + 2 HC + 2 PA, signats i numerats per l'autor a llapis i signada i datada sobre pedra
Lluís Claramunt	<i>Es coix</i> , 1987	Litografia damunt paper Creysse, 34×45,5 cm Edició de 35 exemplars + 2 HC + 2 PA, signats i numerats per l'autor a llapis i signada i datada sobre pedra
Mounir Fatmi	<i>From where comes the wind?</i> , 2002-2017	30 cambres pneumàtiques inflables, roba, video. Mides variables Edició: 5 + 1 P.A.
Esther Ferrer	<i>Elle était là</i> , 1984	Fotografia en blanc i negre intervinguda amb retolador permanente, 91×72 cm Obra única
Rafa Forteza i Albert Pinya	<i>Sense títol</i> , 2012	Litografia original damunt paper Somerset VelvetAntque White, 57,5×62,5 cm Edició de 27 exemplars, signats i numerats pels autors
Bel Fullana	<i>Pinocha</i> , 2017	Oli, acrílic i esprai damunt tela, 290×190 cm
Lara Fluxà	<i>Lupra</i> , 2018	Vidre, oli de motor, 130×89×45 cm aprox.
Lara Fluxà	<i>Luprea</i> , 2018	Vidre, oli de motor, 150×82×40 cm aprox.
Lara Fluxà	<i>Zaluc</i> , 2018	Vidre, oli de motor, 130×68×35 cm aprox.
Daniel García Andujar	<i>The Body Research Machine</i> , 1997	Internet project (link / arxius web). Caixa de llum amb fotografia Duratrans, 200×100 cm 2 pòsters Impresión digital sobre Hahnemühle de 70×50 cm c/u Edició: 3 + 2 P.A.
Susy Gómez	<i>Ready to feel a L.B. necklace</i> , 2019-2020	<i>Work in progress</i> de l'acció de retratar-se amb un collar de Louise Bourgeois. Fotografia. 111×96 cm Edició: 2 + P.A.

Artista	Títol / Any	Tècnica
Susy Gómez	<i>Ready to feel a L.B. necklace</i> , 2019-2020	<i>Work in progress</i> de l'acció de retratar-se amb un collar de Louise Bourgeois. Fotografia, 111×96 cm Edició: 2 + P.A
Rafel Joan	<i>Anant amb un rem</i> , 1985	Litografia damunt paper Creysse, 45,2×32,4 cm Edició de 50 exemplars, signats i numerats per l'autor
Rafel Joan	<i>Homonets</i> , 1985	Litografia damunt paper Velin Arches 250 g, 30×40 cm Edició de 60 exemplars + 7 HC + 1 PA, signats i numerats per l'autor
Rafel Joan	<i>Carret</i> , 1995	Acrílic damunt tela, 162×130 cm
Teresa Margolles	<i>Trocheras cargando piedra de 50kg</i> , 2019	Instal·lació. Fotografia de 180×110 cm, pedra i pitral Peça única
Laura Marte	<i>3.8.2020</i> , 2020	Instal·lació. Bragues impreses de mides variables amb fluïts emmarcades; plaques de 4×6 cm gravades amb làser damunt acer inoxidable; impressió digital a color damunt paper 90 grm ("Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, editada" (LOVGe) amb l'edició 1/10 Peça única
Max	<i>Rey Carbón</i> , 2018	6 pàgines en tinta xinesa damunt paper Caballo 109A mat, de 29,7×42 cm c/u
Joan Morey	<i>Il linguaggio del corpo</i> , 2015	Instal·lació de vídeo en tres canals, impressió tèxtil en crep de seda i llibre. Dimensions variables Edició: 1/3 + P.A.
Albert Pinya	<i>Hacia un nuevo paradigma I</i> , 2018	Tècnica mixta damunt tela i intervenció mural, 150×150 cm
Marta Pujades	<i>Film Stills: A Step Up, The Turning Point, Fame, Street Dance</i> , 2018	Fotografia color. Impressió Inkjet damunt tela brodada, 440×73 cm Edició: 1 de 3
Claudia Peña Salinas	<i>Guánica II</i> , 2019	Tècnica mixta, 66,04×121×19,05 cm
Bernardí Roig	<i>SETH</i> , 2020	Formigó, fusta i llum fluorescent, 120×130×37 cm
Bartomeu Seguí	<i>Vaya Fausto más nefasto</i> , 1985	Còmic publicat a la revista MADRIZ. Tinta, grafit i aquarel·la damunt paper. Historieta completa de 3 pàgines de 34×46,5 cm (mida total: 102×46,5 cm)
José Ángel Sintés	<i>Sense títol</i> , 2009	Oli damunt tela, 40×30 cm
Ian Waelder	<i>I'd Rather Be a Bad Writer</i> , 2019	Barra d'oli damunt lli cru superposat amb barra d'oli damunt cotó, 195×162×4 cm

ESBALUARD
MUSEU

PLAÇA PORTA DE
SANTA CATALINA, 10
07012 PALMA

+34 971 908 200
MUSEU@ESBALUARD.ORG
ESBALUARD.ORG

 GOVERN
ILLES BALEARS

 Consell de
Mallorca

Ajuntament de Palma

Fundació d'Art Serra